

NÅR PRESSEN RINGER...

Samfunnsmedisinkurs
12. September 2019, Bodø

Av Ole Kristian Losvik

Har noen blitt ringt opp av en journalist?

- Fortell!

NÅR JOURNALISTEN
RINGER...

Kontakt med journalister er oftest bra!

- Oftest er du ekspert!
- Du kan belyse en sak journalisten jobber med
- Du har muligheten til å dele noe du synes er viktig

Journalister er interesserte i vår kunnskap og mening

- Leger er en yrkesgruppe som har innsikt og kunnskap i mange temaer som er viktig i samfunnet.
- Kompetansen vår har verdi, og våre utspill tilfører merverdi til debatten.
- Vi driver med kunnskapsformidling hver dag, men for de fleste leger er det uvant å ha mindre kontroll over kommunikasjonen.

Pressens samfunnsrolle

- 1.1. Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i demokratiske samfunn.
- 1.2. Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk.
- 1.3. Pressen skal verne om ytringsfriheten, trykkefriheten og offentlighetsprinsippet. Den kan ikke gi etter for press fra noen som vil hindre åpen debatt, fri informasjonsformidling og fri adgang til kildene. Avtaler om eksklusiv formidling av arrangementer skal ikke være til hinder for fri nyhetsformidling.
- 1.4. Det er pressens rett å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold. Det er pressens plikt å sette et kritisk søkelys på hvordan mediene selv fyller sin samfunnsrolle.
- 1.5. Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre.

(Fra [Vær Varsom-plakaten](#))

+ Bittelitt underholdning!?

Etiske regler for leger

I. Alminnelige bestemmelser

§ 1

En lege skal verne menneskets helse. Legen skal helbrede, lindre og trøste. Legen skal hjelpe syke til å gjenvinne sin helse og friske til å bevare den.

Legen skal bygge sin gjerning på respekt for grunnleggende menneskerettigheter, og på sannhet og rettferdighet i forholdet til pasient og samfunn.

[Etiske regler for leger.](#) Vedtatt av landsstyret 1961 med endringer, senest 2015.

Er vi litt på kollisjonskurs?

- Noen ganger!
- ... Men veldig ofte har vi en felles interesse av å få ting rett
- Pressens samfunnsoppdrag er å være kritisk til makthaverne, og helsevesenet er også en stormakt.

Vi har bruk for media!

- I de aller fleste saker, så deler vi interesser!
- I de aller fleste saker, så hjelper media oss med å få ut vårt budskap

Når journalisten ringer...

- Så er han/hun sannsynligvis ikke ute etter deg.
- (... Men man vet aldri)

PRAKTISK

Når journalisten ringer

- Så er hun alltid på jobb.
- Så er det alltid et intervju – du *kan* bli sitert på all kontakt

Hva hjelper deg som lege?

- Forberedelser
- Trening

Hva hjelper deg før et intervju?

Når journalisten ringer...

- Så har du allerede lest denne!
- God gratis bok fra Legeforeningen

Legen i media – gratis bok fra
Legeforeningen:

<http://legeforeningen.no/PageFiles/25940/Legen%20i%20media.pdf>

Finn ut hva du vil si...

- ... og si det uansett hva spørsmålet er. Du må høre spørsmålet, men oftest kan man dreie det i en retning som gjør at du kan få fram budskapet
- Øv deg på dreieinnledninger hjemme med partneren
 - *"man kan også se på det som om..."*
 - *"mer relevant for saken er..."*
 - *"jeg vil heller peke på at..."*
 - *"det som er saken er at..."*
 - *"det er vanskelig å svare på akkurat det, men..."*

Under intervjuet

- Lytt til spørsmålet, det er lov å tenke før du svarer
- Få med hovedpoenget ditt oftest mulig
- Prøv å være konsis

KRITIKK

Haukeland

- <https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-vestlandsrevyen/DKH099090417/04-09-2017#t=45s>
- <https://tv.nrk.no/serie/kveldsnytt/NNFA23091017/10-09-2017#t=4m36s>

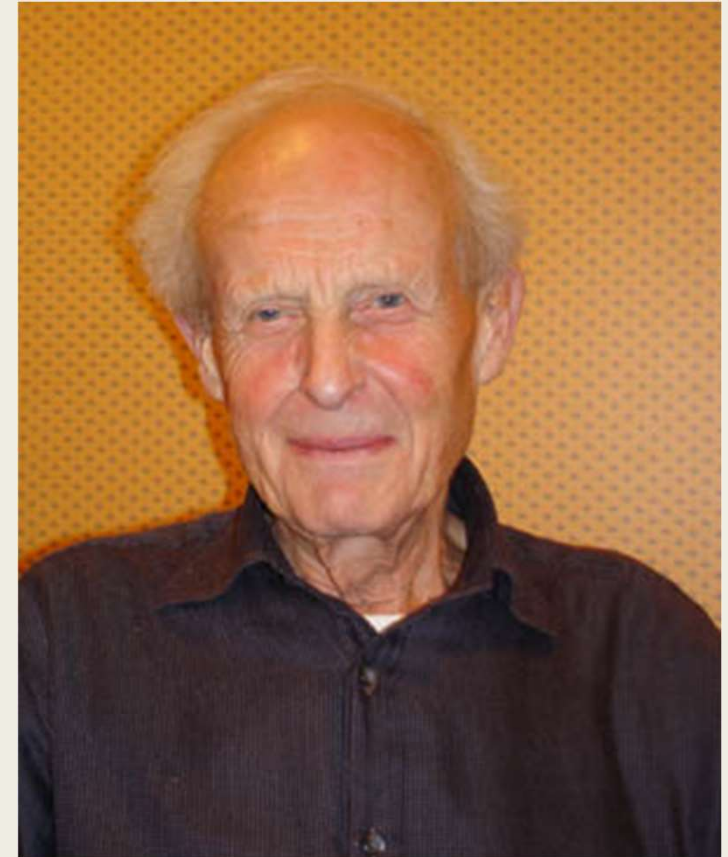
Jeg beklager.

For meg som pårørende er det et sentralt trekk i en ny kultur at helsepersonellet møter pasienter og pårørende etter en uheldig hendelse på en åpen og oppriktig måte.

Si de magiske ordene: "Jeg beklager".

Legg deg flat, forklar, svar på alle spørsmål og gjenta: "Jeg beklager".

Sitat - Peter F. Hjort. [Uheldige hendelser i helsetjenesten – forebygging og håndtering.](#)
Tidsskr Nor Legeforen 2000. 120:3184-9

Hvis journalisten høres ”sint” ut...

- Hvis han/hun er ute etter deg, er det ikke sikkert det er smart å ikke si noe
- Du må iallefall finne ut av hva saken gjelder
- Ikke minst må du finne ut om du eller din arbeidsplass rammes av kritikk.

- UANSETT: Verken journalisten eller du er interessert i at feilaktige påstander blir publisert. Så oftest er det lurt at noen uttaler seg.

Legeforeningens kommunikasjonsavdeling

- Hjelper gjerne til med å formidle kontakt med media eller når pressen har kontaktet deg
- Send epost: informasjon@legeforeningen.no
- Eller ring: 23 10 90 00

Når journalisten ringer ... Har hun har dårlig tid

- Men du får alltid litt tid. Ikke begi deg ut på svar, før du har tenkt. Be henne ringe tilbake om et par timer.
- Hvis du umiddelbart vet at dette er en sak for noen andre, så hjelp gjerne journalisten videre
- Allerede nå bør du avtale sitatsjekk

- I mellomtiden
 - *Finn ut fakta, sett deg inn i saken igjen*
 - *Har du noen ressurser som kan hjelpe deg – presserådgivere osv?*
 - *Finnes det et pressereglement? Kan du uttale deg?*
 - *Er det noen andre som heller bør svare?*

Ærlighet varer lengst

- Unngå å bli drevet fra skanse til skanse.

Dine ”rettigheter”

Sitatsjekk

- 3.3. Det er god presseskikk å gjøre premissene klare i intervjusituasjoner og ellers overfor kilder og kontakter. Avtale om eventuell sitatsjekk bør inngås i forkant av intervjuet, og det bør gjøres klart hva avtalen omfatter og hvilke tidsfrister som gjelder. Redaksjonen selv avgjør hva som endelig publiseres.
- 3.8. Endring av avgitte uttalelser bør begrenses til korrigerende av faktiske feil. Ingen uten redaksjonell myndighet kan gripe inn i redigering og presentasjon av redaksjonelt materiale.

Dine rettigheter 2

Samtidig imøtegåelse eller tilsvare

- 4.14. De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til **samtidig imøtegåelse** av faktiske opplysninger. Debatt, kritikk og nyhetsformidling må ikke hindres ved at parter ikke er villig til å uttale seg eller medvirke til debatt.
- 4.15. De som er blitt utsatt for angrep skal snarest mulig få adgang til **tilsvare**, med mindre angrep og kritikk inngår som ledd i en løpende meningsutveksling. Ha som krav at tilsvaret er av rimelig omfang, holder seg til saken og har en anstendig form. Tilsvare kan nektes dersom den berørte part, uten saklig grunn, har avvist tilbud om samtidig imøtegåelse i samme spørsmål. Tilsvare og debattinnlegg skal ikke utstyres med redaksjonell, polemisk replikk.

”Fritak for taushetsplikten”

- Et fritak kan kanskje gis fra den juridiske taushetsplikten
- Selv om du har et fritak, så bør du alltid diskutere om du skal kommentere taushetsbelagt informasjon med enten noen fra legeföreningen, eller andre med inngående kjennskap til temaet.
- Noen ganger må man avstå fra den spesifikke saken, og kommentere hva som ville vært vanlig. Det er derimot svært vanskelig.

Beklagelsesoppskrift

- Ta ansvar og innrømme det du kan stå for var feil
- Si beklager
- Vent
- Tilby en løsning, fortell hvordan du skal rydde opp
- Forklare hvorfor det gikk galt
- Angre på det du gjorde
- Hvordan at du skal forhindre dette fra å skje igjen

- <http://forskning.no/samfunn-sosiale-relasjoner/2016/04/denne-unnskyldningen-er-mest-effektiv>

- Etter hendelsen – april 2013
- <https://www.an.no/nyheter/marianne-brakk-nakken-fikk-ikke-ambulanse/s/1-33-6589363>
- Etter fylkeslegen (av Siri Gulliksen) august 2013:
- <https://www.an.no/nyheter/marianne-brakk-nakken-men-fikk-ikke-ambulanse-na-er-lege-og-sykehus-domt/s/1-33-7522360>

Å

ARTIKLER

i
h

Uinteressant å plassere skyld

– *Jeg er
Om leger
nødvend*

*Steinar
Winther
Christen.*

Vær forsiktig med innrømmelser

– *Det er verken juridisk eller på annen måte risikabelt å si unnskyld, men vær forsiktig med å innrømme skyld og ansvar.*

*Odvar
Brænden*

Det mener Odvar Brænden, advokat og assisterende forhandlingssjef i Legeforeningen.

– Ikke minst skriftlig eller hvis det er advokat til stede bør man avholde seg fra skyldsinnrømmelser. En advokat vil bruke slikt mot deg for alt hva det er verdt, hevder Brænden som også er sekretær for rettshjelpsordningen for leger (5). Han presiserer imidlertid at åpenhet er viktig og at en beklagelse er et godt utgangspunkt for å komme i dialog med pasienten.

BARE EN TING TIL...

Sagen er den, ser I, at den stærkeste mand i verden,
det er han, som står mest alene (?)

- – *Kritikk mot folk i helsevesenet er ekstra skummelt. Den som beskyldes for å ha skadet andre, eller forvoldt deres død, får aldri fred (Håkon Gundersen)*
- – Ja, og kirurger er særlig utsatt fordi det alltid er en risiko forbundet med operasjoner. **De har dessuten taushetsplikt, er utrent i mediehåndtering, og kommunikasjonsavdelingene på sykehusene er innrettet på annet enn å beskytte legene.** Noe som ikke er kommet frem i TV2s 70 nyhetssaker om hjernekirurgen, er at han var utsatt for en hevnaksjon. Han var selv en varsler, og fikk brev fra daværende sykehusdirektør Siri Hatlen som takker ham for varslingsinnsatsen. (Anders Cappelen)
- Fra intervju i Morgenbladet etter at Cappelen klaget inn TV 2 for 70 nyhetssaker, som del av satsingen «Hjerneforskningsskandalen». Et enstemmig utvalg felte TV 2 for brudd på Vær Varsom-plakatens punkt om å kontrollere at opplysninger er korrekte. Et flertall i utvalget felte TV 2 for brudd på punktet om samtidig imøtegåelse. – Gundersen H. *Vær varsom med Cappelen | morgenbladet.no [Internett]. Morgenbladet. 2015 [sitert 2. juli 2015]. Hentet fra: <http://www.morgenbladet.no/aktuelt/2015/06/vaer-varsom-med-cappelen>*

Det er helt j.... å bli hengt ut i media

- Hva gjør vi når en kollega plutselig er i pressens søkelys?

Oppsummering

1. Vis omsorg for de som ufrivillig er havnet i medias søkelys, ofte kunne det like godt vært deg
2. Uansett hva du skal, husk å lage deg et hovedpoeng.
3. Det er oftest lurt at noen svarer noe.
4. Avtal sitatsjekk på forhånd
5. Sier du noe på nett, sosiale medier eller til en journalist, så kan det fritt siteres hvor som helst
6. Arbeidsgivere har forskjellige holdninger til at leger uttaler seg i media
7. Ikke uttal deg på vegne av arbeidsgiver eller Legeforeningen hvis du ikke har avtalt det på forhånd.
8. Med en respektfull og saklig tone, så går det oftest bra
9. Ærlighet varer lengst
10. Pasientene og journalistene googler deg, så hvorfor ikke gjøre det selv?

«Jeg har det privilegium å arbeide i vitenskapens vingård.
Da har jeg samtidig plikt til å gå utenfor gjerdet og
formidle til alle hva jeg har funnet.»
– Professor i arkeologi H. P. L'Orange

TAKK FOR MEG...!?

Følg meg gjerne:
[facebook.com/losol](https://www.facebook.com/losol)
twitter.com/losol